

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет природничих наук

Кафедра агрохімії і ґрунтознавства

СИЛЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Моніторинг земель і їх охорона»

Освітня програма – Агрономія

Спеціальність – 201 Агрономія

Галузь знань – 20 Аграрні науки та продовольство

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від “11” 09. 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Моніторинг земель і їх охорона
Викладач (-і)	Волощук Мирослав Дмитрович
Контактний телефон викладача	0672914141
E-mail викладача	-
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год., з них: 20 год. лекційних, 10 год. практичних занять, 60 год. самостійна робота, вид контролю – залік.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	кожний місяць 2 години
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Моніторинг земель і їх охорона» для підготовки фахівців ОР «бакалавр» за спеціальністю «Агрономія» передбачає вивчення студентами актуальних питань щодо: критеріїв і нормативів для оцінки екологічного стану земельних ресурсів та виявлення кризових ситуацій; моніторингу земель кризового стану та земель з аномальними явищами.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу: ознайомлення студентів з сучасним станом і проблемами моніторингу земель в Україні і за кордоном, видами моніторингу земель, його нормативною базою і функціонуванням; придбання необхідних теоретичних знань, методичних прийомів і практичних навиків за визначенням і розподілом негативних процесів, що роблять негативний вплив на якісний стан земельного фонду.</p> <p>Завданням вивчення дисципліни є освоєння методики проведення робіт по своєчасному виявленню змін структури земельного фонду і стану видів земель, їх оцінці, прогнозу і виробленню рекомендацій по запобіганню і усуненню наслідків негативних процесів; інформаційному забезпеченню державного земельного кадастру, раціональному використанню землі, контролю за використанням і охороною земель.</p> <p>В результаті вивчення курсу “Моніторинг та охорона земель ” студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ зміст суті та призначення моніторингу земель; ✓ ведення моніторингу земель на національному, регіональному і локальному рівнях; ✓ систему органів, що здійснюють ведення моніторингу земель; ✓ порядок проведення моніторингу земель. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ здійснювати спостереження за станом земель з метою своєчасного виявлення змін, їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів; ✓ застосовувати різні методи для прогнозування екологічного стану ґрунтового 	

покриву.

4. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні фахові задачі та практичні проблеми в галузі сільськогосподарського виробництва, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та відповідністю зональних умов.

Загальні компетентності: . Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Навички здійснення безпечної діяльності. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні компетенції: Здатність використовувати базові знання з основних підрозділів аграрної науки. Здатність використовувати нормативну базу для виявлення кризових явищ і обґрунтування заходів регулювання, адекватних екологічному стану земель. Навички управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу – 3 кредити ECTS, 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
практичні заняття	10
лабораторні заняття	-
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий / вибірковий
VIII	201 Агрономія	4 курс ОР «бакалавр»	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Вступ. Сутність моніторингу земель. Мета, завдання, функції та принципи здійснення моніторингу земель.	Лекція	1-18	Ознайомитись із метою, завданням, функціями та принципами здійснення моніторингу земель. 2 год.	0	1-й тиждень навчання
Державний контроль за використанням та охороною земель. Державна політика управління у сфері раціонального використання та охорони земель. Загальнодержавна програма використання та охорони	Лекція	1-18	Ознайомитись із основними принципами здійснення державного контролю за використанням та охороною земель.	0	2-й тиждень навчання

земель. Основні принципи здійснення державного контролю за використанням та охороною земель. Державне управління охорони довкілля;			2 год.		
Зміст і структура моніторингу земель. Зміст моніторингу земель. Загальнодержавна програма використання та охорони земель. Ведення моніторингу земель. Управління моніторингу земель.	Лекція	1-18	Ознайомитись із презентацією стосовно змісту і структури моніторингу земель. 2 год.		3-й тиждень навчання
Ведення моніторингу земель на різних ієрархічних рівнях. Види моніторингу земель. Рівні організації та ведення моніторингу земель. Напрями моніторингу земель за антропогенними навантаженнями.	Лекція	1-18	Ознайомитись із рівнями організації та ведення моніторингу земель. 2 год.	0	4-й тиждень навчання
Земельний фонд України як об'єкт моніторингу земель. Земельний фонд України. Багатоцільове використання земельних ресурсів. Земля, як головний засіб виробництва в сільському господарстві.	Лекція	1-18	Ознайомитись із презентацією стосовно земельного фонду України. 2 год.	0	5-й тиждень навчання
Оцінка якісного стану сільськогосподарських угідь та розвитку деградаційних процесів по природньо-сільськогосподарських провінціях Івано-Франківської області.	Практичне заняття	1-18	Розглянути та вивчити методи оцінки якісного стану сільськогосподарських угідь 2 год.	5	
Критерії і нормативи моніторингу оцінки ерозійної небезпеки. Оцінка екологічного стану земельних ресурсів. Нормативи для оцінки ерозійної небезпеки. Експертна оцінка стану земельних ресурсів.	Лекція	1-18	Ознайомитись із критеріями і нормативами моніторингу оцінки ерозійної небезпеки. 2 год.	0	6-й тиждень навчання
Аналіз земельно-ресурсного потенціалу.	Практичне заняття	1-18	Розглянути та вивчити земельно-ресурсний потенціал. 2 год.	5	

Здійснення моніторингу кризових ситуацій, щодо ґрунтів з надмірним розвитком ерозії. Стан розвитку ерозійних процесів. Заходи поліпшення екологічної ситуації. Визначення типу кризової ситуації.	Лекція	1-18	Ознайомитись із здійсненням моніторингу кризових ситуацій, щодо ґрунтів з надмірним розвитком ерозії. 2 год.	0	7 -й тиждень навчання
Моніторинг земель сільськогосподарського призначення.	Практичне заняття	1-18	Розглянути та вивчити методику моніторингу земель сільськогосподарського призначення. 2 год.	5	
Критерії і нормативи екологічного моніторингу земель, щодо їх пестицидного та радіаційного забруднення. Екологічний моніторинг земель, забруднених пестицидами. Техногенне забруднення ґрунтів. Визначення кількості шкідливих речовин у навколишньому середовищі.	Лекція	1-18	Ознайомитись із критеріями і нормативами екологічного моніторингу земель, щодо їх пестицидного та радіаційного забруднення. 2 год.	0	8-й тиждень навчання
Дистанційні методи виявлення та моніторингу ерозійних процесів.	Практичне заняття	8-16	Розглянути та вивчити дистанційні методи виявлення та моніторингу ерозійних процесів. 2 год.	5	
Формування програм моніторингу, перспективи його розвитку. Актуальні завдання розвитку моніторингу ґрунтів в Україні. Особливості моніторингу за кордоном. Технічне забезпечення наземних методів систематичного контролю. Дистанційні методи зонування. Дистанційний моніторинг.	Лекція	1-18	Ознайомитись із презентацією стосовно формування програм моніторингу, перспективи його розвитку. 2 год.	0	9-й тиждень навчання
Оцінка діагностики екологічного стану земель. Складання звіту з моніторингу земель.	Практичне заняття	1-18	Розглянути та вивчити методи оцінки діагностики екологічного	5	

			стану земель 2 год.		
Охорона та раціональне використання земель, як основна умова їх збереження. Стан земельних ресурсів України та основні вимоги щодо їх охорони та раціонального використання. Завдання охорони земель та сучасні екологічні проблеми сучасного землекористування. Законодавство України у галузі охорони земель. Основні напрями охорони земель України.	Лекція	1-18	Ознайомитись із станом земельних ресурсів України та основними вимоги щодо їх охорони та раціонального використання. 2 год.	0	10-й тиждень навчання

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	25 балів студенти отримує під час проведення практичних заняттях; 25 балів за самостійну роботу; 50 балів студент отримує за складання заліку.
Вимоги до письмової роботи	Підсумкова письмова робота виконується у формі тестових завдань з вибором правильної відповіді. Кількість тестових завдань – 25. Після написання роботи проходить усний захист (за потреби).
Практичні заняття	Кожне заняття оцінюється в 5 балів, додаткові бали студент може отримати за оформлення і презентацію індивідуального завдання. Без захисту індивідуальної роботи студент не допускається до здачі заліку.
Умови допуску до підсумкового контролю	Під час навчання на практичних заняттях отримати не менше 25 балів, а також, обов'язково захистити індивідуальну роботу згідно обраної тематики.

7. Політика курсу

Політика курсу стосується відвідування, участі в роботі на заняттях, запізень, академічної доброчесності, плагіату, невиконаних завдань, пропущених занять, поведінки в аудиторії.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.

За умови відсутності студента (-ки) на лабораторних заняттях, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – вівторок, 15.00 год. – 17.00 год.

У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності

(списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

8. Рекомендована література

1. Добряк Д.С., Канащ О.П., Розумний І.А. Класифікація та екологіобезпечне використання сільськогосподарських земель. Наукова монографія. – К.: Ін-ут Землеустрою УААН, 2001. – 309 с.
2. Закон України “Про охорону земель” № 962–IV: Прийнятий 19 червня 2003 року // Офіц. Вісн.–2003.–№ 29.–С. 1431.
3. Земельний кодекс України. – Л.: НВФ,, Українські технології ”, 2001.–80 с.
4. Земельні ресурси України / За ред. В.В. Медведєва, Т.М. Лактіонової. – К.: Аграрна наука, 1998.–150 с.
5. Клименко М.О., Прищєпа А.М., Вознюк Н.М. Моніторинг довкілля. Навчальний посібник. – Рівне: УДУВГП, 2004.–232 с.
6. Ковальчук М.С. Моніторинг та охорона земель: курс лекцій / М. С. Ковальчук, Н. Є. Юдіна. – К. : Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. – 76 с.
7. Козловський Б.І. Меліоративний стан осушуваних земель західних областей України. –Л.: Євросвіт, 2005.–420 с.
8. Моніторинг довкілля. Навчально – методичний посібник / За ред.. С.Х Кубланова. – К. Мінекобезпеки, 1998.–92 с.
9. Моніторинг земель кризового стану. – Львів: ЛДАУ, 1996.–40 с.
10. Охорона ґрунтів: Підручник / М.К. Шичула, О.Ф.Гнатенко, Л.Р. Петренко, М.В. Капштик.–2-ге вид., випр. – К.: Т-во Знання”, КОО, 2004.–398 с.
11. Патика В.П., Тараріко О.Г. Агроекологічний моніторинг та паспортизація сільськогосподарських земель. – К.: Фітосоціоцентр, 2002.–296 с.
12. Позняк С.П., Красєха Є.Н., Кіт М.Г. Картографування ґрунтового покриву. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 500 с.
13. Родзин В.И., Семенов Г.В. Основы экологического мониторинга / Под ред. Н.Г. Малышева.–Таганрог: ТРТИ, 1988.–260 с.
14. Родючість ґрунтів: Моніторинг і управління / За ред. В.В. Медведєва. – К.: Урожай, 1992. –246 с.
15. Сохнич А.Я. Моніторинг земель з аномальними явищами. – Львів: ЛДАУ, 1997.–23 с.
16. Сохнич А.Я. Моніторинг земель. – Львів: ЛДАУ, 1997.–131 с.
17. Сохнич А.Я., Гнаткович Д.І. Система моніторингу земель. – Львів: ЛДАУ, 1996.–30 с.
18. Якість ґрунтів та сучасні стратегії удобрення / За ред. Д. Мельничука, Дж. Хофмана, М. Городнього. – К.: Арістей, 2004. – 488 с.

Викладач _____М.Д.Волощук